

Rom 6, 19

19: Jeg bruker menneskelige uttrykk på grunn av deres kjøds skrøpeligheit. For på samme måte som dere før stilte lemmene deres fram som tjenere for urenheten, og for lovløsheten som bare førte til enda mer lovløshet, slik skal dere nå stille lemmene deres fram som tjenere for rettferdigheten til helliggjørelse.

Apostelen drives av en nidkjær kjærlighet til sjelene, som gjør at han anstrenger seg for å forme budskapet så de han skriver til kan fatte det. Han sier han "bruker menneskelige uttrykk". Da sikter han til at han uttrykker seg ved å sammenlikne med et bilde, tatt fra menneskelige forhold, det som gjelder mellom tjenere og deres herrer. Dette bildet anvender han både foran og etter dette verset. Dette å uttrykke seg klart gjennom sammenlikninger med menneskelige forhold, er det Paulus kaller å "bruke menneskelige uttrykk" (konf. Gal 3: 15). Spesielt et uttrykk som er anvendt like foran, kunne virke noe sterkt og underlig. Det gjelder v. 18 hvor det etter gr. teksten egentlig heter "rettferdighetens treller". Da kunne selvsagt noen tenke at vi tjener da rettferdigheten med glade og villige hjerter, ikke som tvungne treller.

Derfor sier nå Paulus: Jeg bruker menneskelige uttrykk når jeg taler om dette, for å gjøre meg forståelig. Mine ord om frihet fra loven (v. 14) kunne misforståes dit hen at det var det samme som frihet til å synde (v. 15). Derfor har jeg på grunn av svakheten i deres kjødelige forstand villet minne dere om et velkjent forhold når det gjelder et herskap som har slaver. Hvis en sammenlikner det forholdet med dere, som frivillig, bare drevet av Guds nåde, byr dere fram som tjenere for ham, så burde det overhodet ikke være aktuell konflikt, dette spørsmålet om dere, på grunn av at lovens tvang var tatt bort, nå skulle tjene synden. Dere har jo overgitt dere til tjenere for Gud helt frivillig. Og det er jo en selvfølge at da er det bare han dere skal tjene, og ikke synden. Det samme gjelder jo en slave. Det er bare den ene herren han tjener; den som han er tjener hos.

Men selv om ånden er villig til å tjene Gud, må tjenesten ikke bli villkårlig og uten styringsregler. Den skal være bestemt, og like bundet til Herrens Ord som enhver tjener følger reglene han har i sin herres reglement. Kanskje min første utlegning var dyp, og vanskelig å gripe, når jeg lærte at vi ved dåpen er "forenet med Kristus", at "vårt gamle menneske ble (sv.: "har blitt") korsfestet med ham", at vi er "begravet" med ham, og "oppstått" med ham. Men nå bruker jeg jo en velkjent menneskelig framstilling, som dere vel kan forstå. Jeg taler jo om det velkjente forholdet med slavene. Om når en slave er kjøpt fri fra en grusom herre han har tjent hos, og nå tilhører den nye, kjærlige herren som har kjøpt ham fri - så vil han jo ikke tenke på å tjene den gamle herren mer. Hele sitt liv vil han gi til den nye herren, hvor han har sin tjeneste og sin lønn.

På grunn av deres kjøds skrøpeligheit. Dette sikter til at vi totalt mangler evnen til å fatte noe som helst av det guddommelige. At vi mangler denne evnen skyldes ikke bare en forstand som er svekket etter syndefallet. Men også at viljen er ødelagt, og i tillegg alt det onde som er i oss. Med disse ordene behøver altså Paulus på ingen måte ha tenkt på noen spesiell mangel i de romerske kristnes vanlige fatteevne eller opplysning. I Rom 15: 14 gir han dem det vitnesbyrd at de er "fylt med all kunnskap", og "i stand til også å formane hverandre". Nei, her taler han om den kjødelige skrøpeligheit som alle mennesker har, på ethvert sted, uansett alder, og hvor utviklet og kunnskapsrike de enn måtte være. Ofte ser vi hvordan de mest skarpsindige menneskene, med den

høyeste utdannelse, har de største problemer med å fatte det som har med Guds Ånd å gjøre, og med å la det få innta seg.

Det er altså en allmenn kjødelig skrøpeligheit det tales om her, som gjelder alle mennesker. Det er derfor viktig at de som skal forkynne Ordet også anvender enkle formuleringer, og bruker vel kjente forhold i det daglige liv, til å gjøre budskapet lett fattelig. Vi ser hvordan både Jesus og disiplene praktiserte dette. Og på den måten blir ikke budskapet ofte bare lettere å fatte, men også lettere å bevare i minnet. Men ikke alle har denne gaven til å gjøre budskapet klarere gjennom bilder fra våre daglige forhold*. Måtte vi bare alle eie den kjærligheten som har sjelenes frelse som mål. At de, gjennom budskapet, må bli opplyst om budskapets hemmelighet. Så det ikke blir vår egen ære som opphøyes gjennom lærdommen, som nok av og til blir forkynt med høytidelige ord og former (1Kor 14: 7-12).

[* Men her ligger en meget stor fare i bruken av dette "billedspråket". Ved at det, både av forkynner og tilhører, kan bli oppfattet som at dette billedspråket skal gjøre budskapet mere forståelig, og at budskapet dermed bare søkes fattet med vår forstand. I dagens Norge sies det da også ofte at "Jesus brukte liknelsene for at de skulle være lette å forstå" -. Men selv svarte han sine disipler, da de spurte hvorfor han talte i liknelser: "Til dere blir Guds rikes hemmeligheter gitt. Men til dem som er utenfor, blir alt sagt i liknelser, for at de skal se og se og ikke skjelne, og høre og høre og ikke forstå, for at de ikke skal omvende seg og få forlatelse". (Mat 13: 10, Mark 4: 10 ff., Luk 8: 9 ff). Det er da også helt klart, at det hverken i hans forkynnelse generelt, eller i dette avsnittet av hans utleggelse av Romerbrevet, noen gang har vært C. O. Rosenius' mening at budskapet gjennom billedspråk bare skal legges til rette for å gripes med vår menneskelige fornuft. Skriftens budskap må åpenbares for hjertene våre. (oversetters kommentar).]

For på samme måte som dere før stilte lemmene deres fram som tjenere for urenheten, og for lovløsheten. Her omtales hele det tidligere syndelivet til disse kristne, slik: "Dere stilte lemmene deres fram som tjenere for urenheten og lovløsheten". Uttrykkene "urenheten", og "lovløsheten", må derfor omfatte all mulig synd, bare skilt under to "overskrifter": Som moralsk urenhet - eller: som lovløshet. Det vi ville legge i "urenhet" er nok vanligvis den seksuelle synden i tanker, ord og gjerninger. Det er det "urenhet" i kap. 1: 24 betyr. Men her finner vi ordet i en sammenheng hvor det står som én av to hovedgrupper synd, og hvor den andre er "lovløsheten". Og vi vet at urenhet i seksuell betydning, nettopp er synd mot konkrete bud, og dermed noe av "lovløsheten". Men når den seksuelle "urenhet" strir mot Guds lov, er den jo nettopp moralsk urenhet. Innledningsvis sa vi at "urenheten" og "lovløsheten" bare er de to "gruppene" Paulus ser all synd under. Da forstår vi at begge "overskriftene", også hver for seg, gjelder all synd. Den ene: det synden er i sitt indre vesen, menneskets moralske "urenhet". Det andre: Det synden er i forholdet til Gud, det som strir mot hans bud: "lovløsheten".

Og de syndene som de kristne i Rom i sitt tidligere hedenske liv hadde bydd sine lemmer fram til tjeneste for, var ikke bare to. Men hele synderegisteret som apostelen oppsummerer i kap. 1: 29-31. Kristus har da også selv forklart hva det er som gjør mennesket "urent". Ikke bare én synd, men alt det onde som går ut fra hjertet: "onde tanker, mord, hor, ekteskapsbrudd, tyveri, falskt vitnesbyrd, bespottelse" (Mat 15: 19, Mark 7: 21, 22). Og det er dette som har skjedd, vil apostelen her si: Dere har stilt lemmene deres fram: øyne, ører, hender, føtter, tunge osv., som tjenere, eller "treller", slaver, for alt dette, i deres tidligere syndeliv. Det er synden som var herskeren, som hadde lemmene våre som slaver, så vi ble tvunget til å tjene den.

Sett fra én side, er syndens tjeneste frivillig og utvungent. Apostelen sier "dere stilte lemmene deres fram" som tjenere for synden. Dette sier ikke bare at det er mange som tjener synden med stor lyst

og frimodighet. For det kan også sies selv om de syndetrellene som har frykten i seg. De stiller selv lemmene sine fram for synden, fordi de ikke vil høre på Guds røst og bli omvendt til ham. De vil fortsatt være borte fra ham - men vil samtidig ha hjelp mot syndene sine. Nei, sier Herren, først da den fortapte sønnen kom tilbake til sin far, fikk han "sko på føttene" - dvs. en ny vilje som styrer vandringsen. Disse skoene ble ikke sendt ut til ham i det fremmede landet. Det er altså din egen skyld, din egen frie handling, at du tjener synden, når du ikke vil omvende deg til din Far.

Men sett fra den andre siden er din tjeneste i synden tvungen og ufrivillig. For som syndens slave har du ikke makt til selv å fri deg ut fra synden, så lenge du enda blir borte fra Gud. Riktignok kan trelle av og til velge mellom syndene, og avholde seg fra enkelte. Men det vil likevel alltid være synden han tvinges til å tjene, og ikke Gud. Så lenge det ikke skjer en total omvendelse. Av og til ser vi konkret hvordan trelle ikke har noe valg, men må tjene slike syndere som i aller høyeste grad byr ham imot, og plager ham. Han gråter og bærer seg over dette slaveriet, men må stadig fortsette i det. Å, hvor ulykkelig en slike slave er, som må fortsette å tjene urenheten og lovløsheten!

som bare førte til enda mer lovløshet. Dette uttrykket skildrer akkurat det samme som vi finner i v. 13, hvor Paulus taler om å ikke "stille sine lemmer fram som våpen for urettferdigheten i tjeneste for synden". Der ser vi hvordan han først taler om "synden" som en person, en hersker, som en stiller sine lemmer til tjeneste for. Med uttrykket "som våpen for urettferdigheten" antyder han så hva resultatet, det vi utretter med lemmene våre, blir: "urettferdighet". Det samme sier han altså også her: Dere har stilt lemmene deres fram som tjenere for den herskeren som heter "urenheten" og "lovløsheten". Resultatet, eller følgene, blir da også bare enda mer lovløshet. I deres tjeneste hos synden har dere bare arbeidet på ett eneste stort verk, som bare var lovløshet. Som den gamle (svenske) oversettelsen antydte, så følger da bare den ene urettferdigheten på den andre. For det er det som kjennetegner synden, den drar alltid ny synd med seg, eller vokser og utvikler seg selv. Det begynte med at Kain bar hat i sitt hjerte til broren, Abel. Men så fulgte mord, et kynisk sinn, løgn. Og deretter fortvilelse.

Når Judas begynte å slippe sin gjerrighet til, fulgte tyveri. Deretter forherdelse og forræderi mot hans Herre. Og til slutt fortvilelse og selvmord. Dette er syndens grufulle linje. Den øker stadig på. Det Paulus vil ha fram her, er tydeligvis dette: Deres tjeneste var alltid noe som stemte med den herren dere tjente. Under urettferdigheten har dere bare gjort urettferdighet. Men så skal dere da også nå, i deres nye tjeneste, bare gjøre det som deres nye herre elsker. Dermed skal dere selvsagt ikke tjene synden. Dere skal jo ikke tjene to herrer. Ennå er altså apostelen opptatt med å ta fatt i spørsmålet: "Skal vi synde siden vi ikke er under lov, men under nåde?"

slik skal dere nå stille lemmene deres fram som tjenere for rettferdigheten til helliggjørelse. Som vi nylig sa, går alt sammen ut på at vi ikke skal tjene to herrer. Før, når vi stod i syndens tjeneste, gjorde vi bare det synden krevde. Bare det som stod i strid med loven. Vi tjente ikke rettferdigheten. Når vi nå står i rettferdighetens tjeneste, skal vi da bare gjøre det som er i rettferdighetens ånd, og ikke tjene synden. Enhver kristen skal oppføre seg som en tjener som tidligere tjente i et annet hus, men nå er flyttet derfra og har tatt tjeneste hos en ny herre. Og dermed selvsagt nå skal tjene denne, og ikke den forrige. Paulus sier her at når vi nå har stilt oss fram som tjenere for rettferdigheten, så skal vi ikke bare av hjertet elske den, men også stille våre lemmer fram til å tjene den. Slik at våre øyne, ører, tunge, hender og føtter bare tjener rettferdigheten - og ikke synden. Mens vi tidligere gjerne så og hørte på urenheten og lovløsheten, skal vi nå bruke ørene og øynene våre på det som er hellig og godt. Mens vi tidligere gjerne talte forfengelige og syndige ord, skal vi nå tale det som er godt, sant og oppbyggelig, osv. Det er dette som er å "stille lemmene våre fram som tjenere for rettferdigheten".

"til helliggjørelse". Når Paulus tidligere i verset talte om at de hadde vært "tjenere for urenheten og lovløsheten", brukte han tilføyelsen "som bare førte til enda mer lovløshet". Da sa vi at det gav uttrykk for følgene av et liv i den tjenesten. Den tilføyelsen han nå bruker her, om en tjeneste for rettferdigheten, blir det helt motsatte. Han sier at det fører "til helliggjørelse". Men det kommer vi snart nærmere inn på, i v. 22.

Hvis vi nå har oppfattet hva ordene står for, i dette verset, så må vi også merke oss vel den formaningen vi finner her. Paulus taler i en formanende tone. Av det skal vi selvsagt lære at her er det ikke nok at vi lærer og forstår dette. Men også at helliggjørelsen ikke er fullendt ved at den sanne nåden har tatt bolig i hjertet vårt. Og at vi er frigjort fra syndens herredømme og nå av hjertet er lydige og har "stilt oss fram som tjenere for rettferdigheten". Nei, vi skal også holde klart for oss at gjennom hele livet vårt skal helliggjørelsens verk få utvikle seg i oss. Det viser all formaning. Det skjer ved at vi legger nøye merke til hva Ordet og Ånden taler. Og at vi hele tiden legger vinn på å stille alle sjelens og legemets lemmer fram som tjenere for rettferdigheten. Vi må altså ikke tenke at når helliggjørelsen utelukkende er et Guds verk, så har ikke jeg noe med den å gjøre. Ånden skal jo virke alt ...

Riktignok skal Ånden virke alt. Men det kan den bare få gjort når du vil høre Ordet og gjøre etter det. Ånden skal virke alt, men bare på den måten at den taler til deg gjennom Ordet og en indre røst, - og at du legger vinn på å leve etter det. For da skal du snart få kjenne din ynkelige svakhet, og syndens voldsomme makt, som tvinger deg så du fra hjertets dyp roper til Gud om hjelp, og alvorlig bruker alle nådens midler for å få den kraft du trenger. Hvis jeg derimot gir meg over til likegladhet, fordi jeg innbiller meg at dette skal Gud alene virke, så jeg altså ikke behøver ta formaningen inn over meg og bestrebe meg på å leve etter den, be, bruke Ordet, osv., - så skjer det forferdelige at jeg glir over i et sløvt, løst liv som har "mistet sitt salt". Med et slikt liv bedrøver jeg Den Hellige Ånd, som trekker seg bort, og til slutt forlater meg - hvis ikke det skjer en omvendelse.

Hvis du er benådet med Åndens lys og liv, så husk at du også en gang har vært en syndens trell. Legg da denne apostelens formaning alvorlig på hjertet, så du nå stiller lemmene dine, ja, all din sjels og legemes krefter, fram som tjenere for rettferdigheten. La nå den tid du ennå skal få leve på jorden, bli et liv som er overgitt til ham som har vist deg all denne nåden, og har kalt deg til sin tjeneste!

Men apostelens formaning går ikke bare på at vi skal tjene den herren vi har stilt oss fram som tjenere for. Den forutsetter også at vi bare skal tjene ham - og ikke den forrige. For når Paulus sier at vi tidligere, i syndens tjeneste, ikke gjorde annet enn lovløshet, så følger selvsagt at vi nå ikke skal gjøre annet enn det som tjener rettferdigheten. Slik er Guds barns nye, hellige sinn. De tåler ikke noen form for synd. Herrens vilje er deres rettesnor i alle spørsmål. Og alt som står i strid med dette, er en plage for deres ånd. Men så støtter altså Paulus opp om denne hellige og villige ånd, med sin formaning, når han sier: Slik skal dere da også bare være tjenere for rettferdigheten, på samme måte som dere tidligere bare tjente synden. Fordi dere nå er fri fra syndens herredømme. Det er nok dette han også sikter til, i det han så tilføyer:

Rom 6, 20

20: For da dere var tjenere under synden, var dere frie for rettferdigheten.

Se hvor sterkt Paulus fortsatt skjærer igjennom til marginen i spørsmålet han tok opp i v. 1, 2 og 15! Da dere var tjenere under synden, var dere frie for rettferdigheten. Da tjente dere aldri den i det hele tatt. Da tjente dere bare synden. Like helt og utelukkende skal dere nå også tjene rettferdigheten, slik at dere ikke gir noe som helst til synden*. Det er ikke det at de var fri fra forpliktelsen til å frykte, elske og tjene sin Skaper, Paulus vil ha sagt her. For alle mennesker lever jo under en slik forpliktelse,

enten de er klar over det, eller ei. Til og med samvittighetens lover overbeviser dem om dette (Kap. 1: 19, 20, 2: 14, 15). Men Paulus taler om deres personlige forhold overfor rettferdighetens krav, i deres tidligere liv i synden. De foraktet dem jo fullstendig, og levde et liv som om de ikke hadde noe som helst å gjøre med rettferdigheten. Som om de ikke skulle skyldes den noen som helst tjeneste. I gjerning og sannhet hadde de den gang levd på avstand fra rettferdigheten.

[* Noen mener Paulus har uttalt dette med ironisk tilsikt overfor dem som var tilbøyelig til å oppfatte friheten fra loven som om det skulle være det samme som frihet til å synde (v. 15). Som om han ville si: Den friheten hadde dere virkelig da dere var tjenere under synden. Da var dere fri fra rettferdigheten. Hvis det er det dere er ute etter, så bli bare på nytt tjenere under synden! Forsøk bare ikke å tjene to herrer, osv. En slik måte å tale på ville heller ikke være helt ulikt Paulus. Men den tydelige sammenhengen med det som går foran, viser i retning av vår ovennevnte mening med ordene.]

Men dette er jo en forferdelig frihet. Tenk over ordene: "frie for rettferdigheten" -! Det er jo som om apostelen skulle ha sagt: Frie fra Gud, himmel og salighet - "gjort ferdige til undergang", til helvete. For det er vel ikke noe som er sikrere, enn at det menneske som er skilt fra rettferdigheten, også er skilt fra frelsen. Se da her, du stakkars menneskebarn som vil være fri og ubundet fra rettferdighetens lover: Du er ganske riktig fri for rettferdigheten -! Men tenk da også over konsekvensen av dette! Det taler så Paulus om i de versene som gjenstår av kapitlet. Og det som nå følger går også ut på å vekke de kristne fra den lunkenheten som ofte er grunnen til at de ikke priser seg så lykkelige som de burde, over å få være tjenere for rettferdigheten. I stedet blir de ofte trøtte av å døde kjødet, og så blir de trege i løpet.

Rom 6, 21

21: Hva slags frukt hadde dere den gang? Slik frukt som dere nå skammer dere over, frukt som har døden som mål.

Paulus sier nå: Hvordan synden enn smaker for kjødet, så tenk alltid på følgene! Hva slags frukt har dere vel hatt av at dere tidligere har vært tjenere under synden, - i dette forferdelige livet som dere nå skammer dere over, da dere var frie for rettferdigheten? Det livet har jo en særdeles bitter frukt, "som har døden som mål". Når Paulus gir svaret med ordene "slik frukt som dere nå skammer dere over", vil han vekke avsky fra en tjeneste under synden. Men selve svaret på spørsmålet i begynnelsen av verset, ligger i ordene: "som har døden som mål". Slik er alltid syndens tjeneste: Skammelig og fornedrende i seg selv, og ender med døden. Men Paulus sier: "nå skammer dere dere". Det hadde de ikke gjort tidligere. Det er noe en legger merke til over hele verden. Menneskene langt fra skammer seg, men tvert imot skryter av synden. Men de ser derimot på et alvorlig gudsliv som noe en må skamme seg over.

Men straks et menneske blir omvendt til Gud, får det et annet sinn og en annen dømmekraft. Da skjemmes det av hjertet over sitt tidligere liv. Da vemmes det over den svinematen som det tidligere satte til livs med god appetitt. Denne påminnelsen fra apostelen burde også vekke avsky fra synden. Men Paulus tar her fram en annen følge av synden, som er verre enn skammen. For en frekk synder kan nok riste skammen av seg. Den endelige frukten av synden, er derimot noe langt bitrere, "for det ender med død" -! Med "død" menes her den evige døden. Det ser vi av at motsetningen i v. 22 heter: "evig liv", mens den legemlige døden gjelder for alle mennesker. Og den evige døden, Guds evige unåde og straff, er syndens rette lønn (v. 23). Derfor kan det nok skje at vi, som vi sa, kan riste skammen av oss, men den evige døden stikker dypere. Den kan du ikke riste av deg. Vel, dette var det syndens slaver hadde som frukt av sitt arbeide. En ganske annen frukt høster vi i rettferdighetens tjeneste, som vi nå skal høre om.

22: Men siden dere nå er blitt satt fri fra synden, og er blitt tjenere for Gud, da høster dere frukt som fører til helliggjørelse; en frukt som har evig liv som mål.

Som en fullstendig motsetning til hva som er situasjonen under syndens tjeneste, sier apostelen at de som er frigjort fra synden og er Guds tjenere, har først, her i livet, den frukten at de blir hellige. Og så, til sist evig liv. Ordene "satt fri fra synden" betyr fri fra dens tjeneste. For først ser vi at uttrykket er brukt som motsetning til "fri fra rettferdigheten". For det andre utledes det av tilføyelsen: "og er blitt tjenere for Gud". Vi ser det også tydelig av hele sammenhengen i dette kapitlet. La oss bare se nærmere på disse motsetningene. Syndens tjeneste fører allerede her i livet til gjerninger en vil skamme seg over. Frihet fra synden og tjeneste for Gud derimot, fører til helliggjørelse. Lønnen i syndens tjeneste var døden. Men tjenesten for Gud slutter med evig liv.

Paulus sier: Men siden dere nå er blitt satt fri fra synden, og er blitt tjenere for Gud, da høster dere frukt som fører til helliggjørelse. Åndens frukt er et nytt, hellig sinn. Eller som det står her: helliggjørelse, dvs. at vi blir mer og mer helliggjort. En frukt som har evig liv som mål. Her merker vi på nytt hvor forsiktig apostelen taler. Han sier ikke at den nye helliggjørende tjenestens lønn er evig liv, på samme måte som han i neste vers sier at "syndens lønn er døden". Nei, han unnlater å bruke den naturlige motsetningen i uttrykk, og sier nå isteden at frukten, resultatet, utgangen, er evig liv. Slik uttrykte han seg også i v. 16: "tjenere under lydigheten som fører til rettferdighet", og ikke under lydigheten som fører til evig liv, selv om han i første del av samme vers hadde ordvalget: "tjenere under synden som fører til døden". Så forsiktig er Paulus for ikke å gi grunnlag for den tanken at det evige liv var en lønn for vår lydighet. Men at apostelen her virkelig har hatt denne falske oppfatningen i tankene, det framgår klart av neste vers, der han taler klart ut om dette: